

“... ”

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın;

“V. Devletin temel amaç ve görevleri” başlıklı 5. maddesinde, “Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.” hükmüne,

“X. Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10. maddesinde, “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

...

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” hükmüne,

“A. Çalışma hakkı ve ödevi” başlıklı 49. maddesinde, “Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir.

Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.” hükmüne,

“A. Sosyal güvenlik hakkı” başlıklı 60. maddesinde, “Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir.

Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.” hükmüne,

“A. Hizmete girme” başlıklı 70. maddesinde, “Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.

Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.” hükmüne yer verilmiştir.

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yukarıda açık metinlerine yer verilen anayasal düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesinden; kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ile bağdaşmayacak surette sınırlayan ekonomik engelleri kaldırmaya, insanın maddi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak devletin temel amaç ve görevleri olarak belirlenmiş, herkesin; herhangi bir ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olacağı, bu kapsamda hiçbir zümre veya sınıfa imtiyaz tanınmayacağı Anayasa ile güvence altına alınmıştır.

Uyuşmazlığa konu işlemin dayanağı yasa maddesinde ise (5335-30/4-f) devletin temel amaç ve görevleri ile bağdaşmayacak nitelikte bir ibareye (Yaş haddini aşmamış olmaları kaydıyla) yer verildiği gibi söz konusu bendin devamında parantez içerisinde yazılmak suretiyle belirtilen “(üniversitelerde ders ücreti karşılığı ders görevi verilenler hakkında yaş haddini aşmamış olmaları kaydı aranmaz.)” ifadeyle de “zümre veya sınıf” olarak nitelendirilebilecek belli bir kesime imtiyaz tanınmıştır. Anılan bent ile; her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ders ücreti karşılığı ders görevi verilen kimselerin, bu görevlendirmeleri sebebiyle emeklilik veya yaşlılık aylığı kesilmeyecek, bu kimseler emeklilik veya yaşlılık aylığının yanı sıra kendilerine verilen göreve bağlı ek ders ücretlerini de alabileceklerdir. Ancak, her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ders ücreti karşılığı ders görevi verilenlerin; aynı zamanda emekli aylığı alabilmeleri “yaş haddini aşmamış olmaları kaydına” bağlanmış iken, bu görevlendirmelerin üniversitelerde yapılması halinde yaş haddini aşmamış olup olmamanın önem arz etmeyeceği kurala bağlanmıştır. Bu durum ise; devletin kişilerin refahını sağlamak, temel haklarını sosyal hukuk devleti ile bağdaşmayacak surette sınırlayan ekonomik engelleri kaldırmaya, insanın maddi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak şeklindeki temel amaç ve görevleriyle bağdaşmamaktadır. Zira itiraz yolu ile iptali talep edilen bentte yer verilen ibarelere konu madde bir bütün olarak ele alındığında, herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik aylığı almakta olan kimselerin, bu aylıkları kesilmeksizin atanamayacakları ve görevlendirilemeyecekleri işlerin/kadroların belirlendiği, ancak itiraza konu bent ile bu sınırlamaya bir istisna getirilmekle birlikte, “Yaş haddini aşmamış olmaları kaydıyla” ibaresi ile istisnanın da istisnasına yer verildiği görülmektedir. Dolayısı ile her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ders ücreti karşılığı ders görevi verilen kimselerden; yaş haddini aşmış olanlara emeklilik aylıkları kesilmeksizin görevlendirme verilemeyeceği manasına gelen söz konusu ibare, bu kimseler açısından refah problemi yaratmaktadır. Ayrıca söz konusu ibare, sosyal hukuk devleti ile bağdaşmayacak surette temel hakkı sınırlayan ekonomik engelleri kaldırmakla yükümlü olan devleti, bu yükümlülüğüne zıt bir tavır sergilemek durumunda bırakmaktadır. Diğer yandan, Türk Dil Kurumu tarafından “zümre”nin; “Topluluk, takım, grup, camia:” şeklinde tanımlandığı bilinmektedir. İtiraza konu ibareye dayanak bentte yer verilmesi ve bendin devamında “(üniversitelerde ders ücreti karşılığı ders görevi verilenler hakkında yaş haddini aşmamış olmaları kaydı aranmaz.)” şeklinde bir ifade bulunması ile de, “üniversitelerde” istihdam edilecek ve ders ücreti karşılığı görevlendirileceklerin oluşturacağı camiaya, topluluğa, zümreye ayrıcalık tanındığı açıktır.

Ayrıca, “Yaş haddini aşmamış olmaları kaydıyla” ibaresi ile kanun önünde, herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlar şeklinde bir statüde bulunanlar arasında da, “yaş haddini aşmış olanlar” ve “yaş haddini aşmamış olanlar” şeklinde bir ayrıma gidildiği görülmektedir. Buna göre, her ikisi de bir sosyal güvenlik kurumundan emekli aylığı almakta olan kişilerden, yaş haddini aşmamış olan kişi emekli aylığı kesilmeksizin her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ders ücreti karşılığı ders görevi verebilecekken, yaş haddini aşmış olan kişi ise bu ders görevini aldığı anda emekli aylığı kesilecektir. Dolayısıyla anılan ibarede bu yönüyle de T.C. Anayasası’nda yer alan eşitlik ilkesine aykırılık bulunduğu düşünülmektedir.

Öte yandan, T.C. Anayasasında; çalışmanın, herkesin hakkı ve ödevi olduğu, devletin çalışmayı desteklemek adına gerekli tedbirleri alması gerektiği, herkesin sosyal güvenlik hakkının bulunduğu ve aynı şekilde devletin bu güvenliği sağlamak adına da gerekli tedbirleri almakla yükümlü olduğu, kamu hizmetlerine girmenin her Türk’ün hakkı olduğu, bu hizmetlere girmede görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği açıkça kurala bağlanmasına karşın; itiraza konu ibarelerin birlikte değerlendirilmesinden; çalışmanın

herkesin hakkı olmaktan çıkartıldığı, zira yaş haddini aşan kimselere, emeklilik aylıkları kesilmeksizin, her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ders ücreti karşılığı ders görevi verilmeyecekken, aynı durumdaki kimselere aylıkları kesilmeksizin ders ücreti karşılığı üniversitelerde görev verilebileceği, bu durumun da; yaş haddini aşan kimselerin her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ders ücreti karşılığı ders görevi verilmek suretiyle çalıştırılması hakkına bir müdahale teşkil ettiği gibi devletin çalışmayı destekleme ödeviyle de bağdaşmadığı, ayrıca herkesin sosyal güvenlik hakkı bulunduğu kuralını da ihlal ettiği, çünkü yaş itibariyle aynı konumda bulunan ve fakat misalen bir tanesi ilkokulda, diğeri üniversitede ek ders ücreti karşılığı görev alacak iki kişinin sosyal güvenlik hakkı bakımından farklı uygulamalara tabi olacağı, bunlardan ilkokulda görev yapanın emekli aylığı kesilecekken, üniversitede görev yapanın emekli aylığını da almaya devam edeceği, sosyal güvenlik hakkının en mutlak görünülerinden biri olan emekli aylığına ilişkin bu ayırımın “herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğuna” ilişkin anayasal kuralla birleştirilemeyeceği, yine devletin bu güvenliği sağlamak adına her türlü tedbiri almak bir yana bu ödev ile örtüşmeyecek uygulamaya gidilmesine sebebiyet verileceği, son olarak ise; belirtilen şekilde ayırma gidilmesinin her Türk’ün kamu hizmetlerine girme hakkına hanel getireceği ve bu hizmetlere girişte görevin niteliklerinden başka ayırım gözetilemeyeceği kuralının da ihlal edileceği, zira yaş haddini dolduran ve emekli aylığı alan bir kimsenin; ders ücreti karşılığında üniversitelerde görevlendirilmesinin önünde bir mani bulunmazken, her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında görevlendirilmesinin fiilen olmasa da mantıken imkansızlaşacağı, zira kişinin hali hazırda aldığı emekli aylığından dahi kuvvetle muhtemel düşük olacak ek ders ücretleri karşılığı aylığının kesilmesine katlanmak suretiyle bu istihdamı tercih edemeyeceği, bu durumun da hizmete alımda zımnen bir ayırma sebebiyet verileceği kanaatine varılmıştır.

Diğer taraftan, 5335 sayılı Kanununun 30. maddesinin dördüncü fıkrasının (f) bendinde “yaş haddini aşmamış olmaları kaydıyla” ibaresinin iptal edilmesi durumunda aynı bendin sonunda parantez içerisinde yer verilen “(üniversitelerde ders ücreti karşılığı ders görevi verilenler hakkında yaş haddini aşmamış olmaları kaydı aranmaz.)” ibaresinin yürürlükte bulunmasının anlamı kalmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

SONUÇ VE İSTEM:

Yukarıda açıklanan nedenlerle, Anayasanın 152. maddesinin birinci fıkrası ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 40. maddesi uyarınca, bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse kendisini bu kaniya götüren görüşünü açıklayan kararı ile Anayasa Mahkemesine başvurması öngörüldüğünden ve bakılan davada uygulanacak olan;

5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 30. maddesinin dördüncü fıkrasının (f) bendinde “Yaş haddini aşmamış olmaları kaydıyla” şeklinde ifadesini bulan ibare ile bendin sonuna paranteze alınmak suretiyle derç edilen “(üniversitelerde ders ücreti karşılığı ders görevi verilenler hakkında yaş haddini aşmamış olmaları kaydı aranmaz.)” ibaresinin, Anayasanın 5., 10., 49., 60. ve 70. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varıldığından, anılan ibarelerin belirtilen sebeplerle yahut 6216 sayılı Kanununun 43/3. maddesi kapsamında değerlendirilebilecek başka nedenlerle iptaline karar verilmesi talebiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, dava dosyasının ve karara dayanak görüşme tutanağının onaylı bir örneği ile iş bu kararın aslının Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar 5 ay süreyle davanın geri bırakılmasına, bu süre içerisinde Anayasa Mahkemesi’nce bir karar

Esas Sayısı : 2021/1
Karar Sayısı : 2021/32

verilmemesi halinde, mevcut mevzuat hükümleri ile dosyadaki bilgi ve belgelere göre davanın görülmesine, kararın bir örneğinin taraflara tebliğine, 27/11/2020 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”